

Список використаних джерел

1. Бухгалтерський облік: навчальний посібник / В. М. Краєвський, О. П. Колісник, Н. В. Гуріна та ін. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 388 с.
2. Облік і звітність в оподаткуванні: навч. посіб. / М.Т. Теловата, В.П. Пантелеєв та ін. К.: НАСОА, 2019. 506 с.
3. Калюга Є.В., Коцупатрій М.М., Гуренко Т.О. Бухгалтерський облік (загальна теорія). Київ: КНЕУ, 2015. 418 с.

Сук П. Л.,

док. екон. наук, професор, професор кафедри обліку і оподаткування
Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і
природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»
м. Ніжин

РОЗПОДІЛ ВИТРАТ МАЙБУТНІХ ПЕРІОДІВ ЗА МЕТОДОМ НА ОСНОВІ ПРИБУТКУ ВІД КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ ІНОЗЕМНОЇ ВАЛЮТИ

Щоб здійснювати діяльність в сучасних економічних умовах підприємства повинні використовувати витрати.

Існує особливий вид витрат, що враховується у фінансових результатах не у періоді виникнення, а у наступних періодах. Такі витрати називають витратами майбутніх періодів (далі – ВМП).

У Методичних рекомендаціях щодо заповнення форм фінансової звітності зазначено, що ВМП – це витрати, що мали місце протягом поточного або попередніх звітних періодів, але належать до наступних звітних періодів [1].

Відповідно Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій до ВМП відносяться витрати, пов'язані з підготовчими до виробництва роботами в сезонних галузях промисловості; з освоєнням нових виробництв та агрегатів; сплачені авансом орендні платежі; оплата страхового поліса; оплата торгового патенту; передплата на газети, журнали, періодичні та довідкові видання тощо.

Облік ВМП ведуть на рахунку 39 «Витрати майбутніх періодів», за дебетом якого ВМП накопичуються, а за кредитом – вони списуються (розподіляються) та включаються до складу витрат звітного періоду [2; 3].

ВМП відображаються у статті «Витрати майбутніх періодів» (код рядка 1170), розділі II «Оборотні активи», в активі Балансу (Звіту про фінансовий стан) (форма № 1) [1; 4].

Щоб розділити ВМП між послідовними періодами приміняють спеціальні методи. Розподіляти ВМП по періодах можна, наприклад, за методом на основі прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти.

Правилами бухгалтерського обліку не встановлені методи розподілу ВМП. Їх підприємство може обирати на свій розсуд.

Прибуток (збиток) від купівлі-продажу іноземної валюти рахується як алгебраїчна сума доходу від купівлі-продажу іноземної валюти та витрат від купівлі-продажу іноземної валюти.

На основі прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти можна формувати метод розподілу ВМП.

У Національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» визначені методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про операції в іноземних валютах та відображення показників статей фінансової звітності господарських одиниць за межами України в грошовій одиниці України [5].

Прибуток від купівлі-продажу іноземної валюти у Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід) (форма № 2) знаходиться у статті «Фінансовий результат від операційної діяльності» (прибуток) (код рядка 2190), а збиток – у статті «Фінансовий результат від операційної діяльності» (збиток) (код рядка 2195) [1; 4].

Інформацію про прибуток (збиток) від купівлі-продажу іноземної валюти узагальнюють на субрахунку 791 «Результат операційної діяльності» (рахунку 79 «Фінансові результати»). За кредитом субрахунку (рахунку) відображається в порядку закриття рахунків сума доходу від купівлі-продажу іноземної валюти (субрахунок 711 або рахунок 71), за дебетом – сума витрат на купівлю-продаж іноземної валюти (субрахунок 942 або рахунок 94) [2; 3].

Прибуток (збиток) від купівлі-продажу іноземної валюти розраховується за формулою:

$$П(З)КПВ = ДКПВ - ВКПВ,$$

де: П(З)КПВ – прибуток (збиток) від купівлі-продажу іноземної валюти; ДКПВ – дохід від купівлі-продажу іноземної валюти; ВКПВ – витрати від купівлі-продажу іноземної валюти.

Річну суму розподілу ВМП за методом на основі прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти вираховують множенням суми розподілу ВМП на коефіцієнт розподілу ВМП, який обраховується діленням прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти за відповідні періоди на плановий обсяг прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти за увесь період.

Ессаймент (від англ. *assignment* – розподіл) ВМП у наступні періоди за методом на основі прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти обраховується за формулами:

$$РСРВМП = СРВМП \times КРВМП,$$

де: РСРВМП – річна сума розподілу ВМП; СРВМП – сума розподілу ВМП; КРВМП – коефіцієнт розподілу ВМП.

$$КРВМП = СПКПВ : ПСПКПВ,$$

де: СПКПВ – сума прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти; ПСПКПВ – планова сума прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти.

Відраховувати ВМП у подальші періоди можна за двома способами методу на основі прибутку від купівлі-продажу іноземної: 1) із первісної (початкової) суми ВМП; 2) із залишкової (поточної) суми ВМП.

Розрахуємо метод розподілу ВМП на основі прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти на прикладі.

Приклад. Початкова (первісна) сума ВМП – 112000 грн, строк розподілу – 5 років. За цей період передбачається отримати 320000 грн прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти, у тому числі: за 1-й рік – 84000 грн, за 2-й рік – 77000 грн, за 3-й рік – 61000 грн, за 4-й рік – 56000 грн, за 5-й рік – 42000 грн.

Визначимо коефіцієнти розподілу ВМП: за 1-й рік – 0,2625 ($84000 : 320000 = 0,2625$), за 2-й рік – 0,2406 ($77000 : 320000 = 0,2406$), за 3-й рік – 0,1906 ($61000 : 320000 = 0,1906$), за 4-й рік – 0,1750 ($56000 : 320000 = 0,1750$), за 5-й рік – 0,1313 ($42000 : 320000 = 0,1313$).

Прорахунок 1-го способу (від початкової (первісної) суми ВМП) методу на основі прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти наведено в таблиці 1.

Таблиця 1. Вичислення 1-го способу (від початкової (первісної) суми ВМП) методу розподілу ВМП на основі прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти

Рік	Сума розподілу ВМП, грн	Прибуток від купівлі-продажу іноземної валюти, грн	Коефіцієнти розподілу ВМП	Річна сума розподілу ВМП, грн
1	112000	84000	0,2625	29400
2	112000	77000	0,2406	26947
3	112000	61000	0,1906	21347
4	112000	56000	0,1750	19600
5	112000	42000	0,1313	14706
x	Разом	320000	1	112000

[авторська розробка]

Розглянувши таблицю 1 можна побачити, що розрахунок 1-го способу методу на основі прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти забезпечує суцільне списання ВМП у послідовні періоди.

Визначення 2-го способу (від залишкової (поточної) суми ВМП) методу на основі прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти розглянуто в таблиці 2.

Таблиця 1. Вичислення 2-го способу (від залишкової (поточної) суми ВМП) методу розподілу ВМП на основі прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти

Рік	Сума розподілу ВМП, грн	Прибуток від купівлі-продажу іноземної валюти, грн	Коефіцієнти розподілу ВМП	Річна сума розподілу ВМП, грн
1	112000	84000	0,2625	29400
2	82600	77000	0,2406	19874
3	62726	61000	0,1906	11956
4	50770	56000	0,1750	8885
5	41885	42000	0,1313	41885
x	Разом	320000	1	112000

[авторська розробка]

Із даних таблиці 2 можна зробити висновок, що при використанні 2-го способу методу на основі прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти в останньому році ВМП не розподіляються пропорційно до коефіцієнту розподілу ВМП, а відраховуються у витрати періоду (41885 грн).

ВМП у наступні періоди можна розподіляти за методом на основі прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти.

Прибуток (збиток) від купівлі-продажу іноземної валюти обчислюється як різниця доходу від купівлі-продажу іноземної валюти і витрат від купівлі-продажу іноземної валюти.

Прибуток від купівлі-продажу іноземної валюти можна застосовувати для створення методу розподілу ВМП.

Аллокацію (від англ. *allocation* – розподіл, розміщення) ВМП у наступні періоди можна здійснювати двома способами методу на основі прибутку від купівлі-продажу іноземної валюти: 1) від первісної (початкової) суми ВМП; 2) від залишкової (поточної) суми ВМП.

Список використаних джерел

1. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності (Наказ Міністерства фінансів України). № 433. (2013). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13/conv#Text>.

2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (Наказ Міністерства фінансів України). № 1591. (2011). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text>.

3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій (Наказ Міністерства фінансів України). № 291. (1999). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>.

4. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (Наказ Міністерства фінансів України). № 73. 2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.

5. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» (Наказ Міністерства фінансів України). № 193. (2000). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text>.